

SABADELLENCES

Semblança: Engracia Torrella Suñé

Directora del Museu d'Art de Sabadell

Pere Font i Grasa

És un dimecres de juny; segon dia estiuenc. El mercuri ha pujat fins els 30 graus. No hi ha qui aguanti a la porta del Museu d'Art de Sabadell (MAS). Ens obren la corredora de vidre. A l'interior de la Casa-Fàbrica Turull la temperatura fresca colpeja el cos suat; l'esternut és inevitable. Ens rep l'**Engràcia Torrella i Suñé**, directora del MAS des de fa poc més o menys sis anys. L'acompanyem fins el soterrani, a la biblioteca, on regne una temperatura natural agradable que ens aïlla de l'extrema radicalitat del sol tropical i de l'impacte dels aparells d'aire polar.

En la mitja penombra comença el diàleg; una xerrada ràpida, densa, concreta, que traspua un profund coneixement professional, adobat pels molts anys de col·laboració amb el MAS. Abans d'entrar en matèria, anotem les dades més importants del curriculum: Llicenciada en Història de l'Art per la UAB. Es va especialitzar en Museologia mitjançant un master de dos anys. En acabar, La Caixa li concedeix una beca de *training* a la Fundació Getty, de Los Angeles. Una experiència definitiva que li marca els nous camins per on s'ha de moure el nou concepte museístic. Ella diu que fou com una: "Alenada d'aire fresc. Un impacte brutal per entendre la gestió de les entitats culturals dins un concepte de professionalitat". Encetem el diàleg:

Com va ser la teva incorporació al MAS?

Sóc del Museu d'Art de Sabadell de tota la vida. Hi estic vinculada des de molt jove quant començava la carrera a Bellaterra. Érem un grup d'estudiants que col·laboràvem a portar endavant la programació de l'Espai 83. Fou força divertit aquell treball que va durar uns deu anys, amb set o vuit exposicions per temporada. Això ens permeté entrar en contacte amb els artistes i els creadors d'aquell moment, penetrar a la sancta sanctorum dels seus tallers. En resum, un aprenentatge impagable; maco, divertit a l'hora de muntar exposicions sense un duro. D'aquella època en som molts els que hem pogut continuar professionalment a diversos museus i entitats; com ara La Caixa, MACBA, Generalitat i diverses fundacions. Recordo alguns noms: Montse Corominas, Salut Pardellans, Anna Borrell, Silvia Durán, Silvia Sauquet... i també Jordi Pedrosa, company nostre en aquests moments al MAS. En el meu cas, sóc treballadora del MAS des d'aleshores i directora des de fa sis anys. Com sol dir-se, i en el meu cas es així, he començat des de baix fins arribar a ser-ne tècnica superior i com a Directora, càrrec de confiança designat per l'Ajuntament. Durant aquests anys el MAS ha canviat molt. S'ha normalitzat la gestió professional. El pressupost ha augmentat. Tot plegat ha anat en paral·lel a la modernització i posta al dia de la resta de museus del país. Personalment diria que jo també he crescut professionalment en la mesura que el MAS s'anava situant dins del nivell que li pertoca, com un dels millors museus locals de Catalunya.

Els sabadellencs, són conscients de la vàlua artística i del recorregut com a discurs pedagògic del MAS ?

Jo crec honradament que no en són suficientment conscients... M'afanyo, però, a matisar-ho. Crec que el públic dins el món de l'art és minoritari, i Sabadell no és una excepció. Les masses opten per altres ofertes culturals de consum ràpid. En aquest sentit els museus no els podem entendre com un objecte mediàtic. Dins

FOTOS: IMMA MAS

d'aquestes prioritats de la immensa majoria de ciutadans, resulta difícil acostar l'oferta, fer-la desitjable. El nostre propòsit és arribar a ser un referent cultural. El MAS és un museu local important que dins del món dels museus locals és una referència tant per les seves exposicions, com per la programació i les publicacions. La gent que volta per Catalunya i visita museus ho sap... I potser se sap poc a Sabadell. Caldria, i aquesta és la nostra obligació, anar acostumant a la gent per tal que agafi l'hàbit de penetrar a la Casa Turull. No dono la culpa a ningú. La nostra societat és el

monòleg contra el qual lluitar dia rera dia per augmentar els hàbits culturals. Nosaltres pretenem fer una programació anual que abasti tots els conceptes artístics i els màxim de gustos del públic en general; si el públic no acudeix perquè no li agrada, és millor que ens ho diguin mitjançant la crítica formal. En tot cas m'atreveixo a demanar un millor reconeixement per les coses de vàlua que tenim a casa; i el MAS és un excel·lent valor.

L'eterna pregunta: El museu és un magatzem de quadres o un element cultural viu ?

És el que solen dir-me: Què hi fas al Museu si ja està tot fet ? A veure, que quedi clar que un museu és en si mateix un magatzem de quadres, un magatzem d'obres d'art. Per afegir a continuació que un museu és una entitat que te com obligació tenir una col·lecció; un museu sense col·lecció que el defineixi no existeix com a tal. Un museu ha de vetllar per tenir un patrimoni. Nosaltres som un museu local i hem de procurar adquirir, guardar, restaurar aquest patrimoni artístic nostre. Perquè de la mateixa manera que fa cent anys ho feren gent com en Vila Cinca i d'altres... esperem que d'aquí a un segle algú pugui parlar d'en Ramiro Fernández i de l'Agustí Puig. Per tant nosaltres hem de ser un magatzem. Reivindico aquesta funció perquè és la nostra obligació i una tasca que obliga a moltes hores de treball. Tenim més de deu mil peces. Tenir-les al dia ben catalogades, ben fotografiades, ben estudiades, és una feina dura que no es coneix des de fora.... Reivindico també aquesta feina de treball intern. No oblidem, a més, com a diari mantenim contactes amb estudiosos que porten a terme diverses recerques. Totes aquestes tasques, i d'altres, les fem nosaltres. Per tant, aquí al MAS no està tot fet. Ampliant la resposta a la teva pregunta, afegiria que no podem oblidar en un àmbit més general que hi ha una altre variant de museus, moltes tendències: els que no disposen de col·lecció, els museus oberts, etc....

A més el museu ha de ser moltes d'altres coses: en definitiva un centre

cultural, amb una programació d'activitats i exposicions, que cal que s'aprofiti de totes les tecnologies i polítiques de difusió del nostre temps i d'altres mons que no són el nostre propi. Per tot plegat, treballem intensament perquè el MAS sigui viu i pugui dir en propietat que pertany al segle XXI...

La columna vertebral del MAS continua essent la col·lecció fundacional, la dels academicistes ?

No. No, rotundament. En tot cas és la columna vertebral que te una explicació sobre l'existència del Museu. Sense tota la gent que per primera vegada va tenir consciència de que Sabadell havia de tenir un Museu, aquest no existiria. Sense els sabadellencs que van començar a buscar i a convèncer famílies per tal que donessin col·leccions, res no hagués estat possible. Gràcies a aquells pioners de fa un segle enrera ara podem, explicar la nostra història de l'art local. El MAS s'ha anat enriquint i pot explicar també, no sols els academicistes sinó també i molt bé, de la gerra fina ara. El Museu ha evolucionat. Els dits academicistes no és un moviment propi de Sabadell, es dona a moltes altres ciutats a partir dels estudis a Llotja i altres centres que s'anaren obrint. Destacaria més allò que no trobem enlloc més i que és propi de Sabadell. Tot el que va representar els anys seixanta les accions del **Grup Gallot** o bé els setanta amb els **Conceptuals** espanyols amb l'aportació de la Fina Miralles. El que si cal destacar és que Sabadell ha

estat de sempre una ciutat molt rica en autors que ens permeten resseguir realment l'evolució, la història de l'art nacional sense moure'ns d'aquí contemplant les obres dels nostres autors. No necessitem citar autors de fora per seguir la història de l'art. Això mateix no ho tenen altres ciutats; cal estar-ne ben orgullosos. En resum: el recorregut per les sales del MAS ens ofereix el seguiment de l'evolució de l'art dels darrers cent cinquanta anys.

Mentre el periodista es prepara per passar en net el diàleg mantingut amb l'Engràcia Torrella, troba en un diari d'abast estatal una entrevista amb la directora del *Museo Nacional Reina Sofía*. Es tracta d'Ana Martínez Aguilar. En subratllo dues frases especialment intel·ligents: *"No me gusta la cultura espectáculo y estoy en contra del museo como parque temático. Prefiero el museo como lugar de disfrute y conocimiento(...) Un museo como institución cultural de primer orden tiene un reto infinito y ambicioso"*.

Ben segur que són paraules que defineixen l'actitud col·lectiva de l'actual generació de gestors culturals de Catalunya i d'Espanya. És un llenguatge que lliga -o així ho crec- amb bona part de la deontologia professional que uns dies abans em declinava la directora del MAS.

Recupero el fil de la conversa enllaunada.

M'agradaria que em donessis la teva opinió sobre la compra d'art com a inversió financera com a opció de futur. Es a dir: encara continua aquella febre de finals dels setantes i principis dels vuitanta?

Era impressionant la quantitat de galeries d'art obertes a Sabadell Barcelona en tenia, també forces, ara ja no existents. Era una processó anar com espectador especialment interessat a inaugurar exposicions... Totes elles atrevidíssimes, d'autors molt joves i provocadors. Va durar, efectivament, fins a finals dels vuitantes. Coincidí en el temps amb l'Espai 83. Va sorgiren dinamisme i una capacitat de creació, brutals. Tot plegat, però, estava sobredimensionat... Malgrat tot el que va passar fou bo disposar de tants espais. Es produí el catacraç i una majoria de sales varen tancar. El Museu d'Art de Sabadell ha intentat no abandonar mai l'ajut a la creació i la vinculació amb l'art més contemporani. És evident que l'Espai 83 va desaparèixer, però com a recanvi sorgí La Nau potenciada des de l'Ajuntament, que l'ha recolzat de manera important. Es fan tallers de mestratge; cessió d'espais... Hem continuat aquesta tasca que li correspon fer a una entitat pública com és el MAS.

Quin és el preu de l'obra d'art?. Quin valor material d'inventari té el MAS?. El valor sempre és el que li dona el fet cultural i social. O almenys aquesta és la resposta que tots plegats assumim com a correcta. No obstant això, l'obra de Warhol *Four Marylins* assolí aquest passat mes de juny un preu de subhasta de 619.678 euros. A la mateixa sala londinenca l'escultura de Chillida *Guren Altaren Etxea*, de l'any 1986, era venuda per 298.988 euros, mentre que una setmana abans *Lo profundo es el viento*, del mateix Chillida s'adjudicava per 1,2 milions d'euros i un Francis Bacon fregava per ben poc els 5 milions d'euros.

Tornem a la veu del meu personatge que sorgeix de les profunditats del casset.

L'Acadèmia de Belles Arts, que enguany compleix els seus primers 125 anys de vida activa, es podria considerar la mare i el pare del Museu de Belles Arts ?

Podria dir que sí i no m'equivoco. La gent que hi havia en aquell moment a Sabadell interessada per temes artístics era la mateixa gent que movia els pocs i migrats àmbits culturals. El MAS era una secció del Museu de la Ciutat, i allí es va recollir i va créixer...essent la mateixa gent que hi havia a l'Acadèmia. Es completaven, eren indisociables.

L'any 1977 l'Andreu Castells publicava un inventari de 1027 obres registrades, i en mancaven altres 818 per catalogar. Faltaven tres anys per l'obertura oficial del MAS. Una majoria de les obres eren donacions. Sabem que han continuat a través dels anys. Quina és la situació actual?

Ara el fons és integrat per més de deu mil objectes. En els darrers anys la demostrada professionalitat del MAS i la feina continuada ha obtingut un reconeixement públic i notori a l'entitat que fa que a la gent li hagi vingut de gust col·laborar-hi mitjançant les donacions, malgrat que la llei de Mecenatge no ajuda gaire. En els darrers deu anys anem completant el període de la guerra fins els nostres dies, amb aportacions molt interessants que possibiliten el poder explicar l'evolució de l'art també dels darrers seixanta anys, per bé que encara és aviat per obrir la col·lecció..

Entre els anys 1992-2002 han ingressat a la col·lecció del MAS més de 2.000 objectes, dels quals uns 1.700 s'emmarquen en el període que va des de la postguerra fins avui. Cal esmentar obres clau del **Grup Gallot**, joves artistes del panorama actual sorgits de **La Nau**, el fons d'art i la documentació que la **Fina Miralles** ha guardat acuradament al llarg de la seva vida amb més de dos mil registres, Les col·leccions de fotografia de **Rafel Molins** i **Francesc Esteve**, entre d'altres.

Per cert, el MAS surt al mercat a comprar ?

Sí, naturalment. Disposem d'una petita partida en el pressupost. Però si hi ha l'oportunitat no la deixem perdre, i hi dediquem un major esforç. Com a primícia vull informar de l'adquisició de més de 200 peces d'en Joan Vila Casas, el pintor de la planimetria, que els sabadellencs podran admirar durant la Festa Major d'enguany.

Quina política artística us heu proposat dur a terme?

Un dels objectius prioritaris en la política d'adquisicions és augmentar i alhora aprofundir en el coneixement i l'estudi de l'obra i els autors sabadellencs posteriors al període de la llarga postguerra, per així poder configurar al cent per cent, la segona part de l'exposició permanent (1875-1936). No cal dir que volem intensificar les activitats com a centre viu al servei de la ciutat i les seves entitats. També continuarem la tasca d'exposicions que siguin pioneres de l'art actual.

Ningú no dubta que el contingut del MAS és valuós; el continent, aquest enorme casalot dels Turrull, més aviat és lleig...

En absolut! És una mostra de l'arquitectura de l'època. És la clàssica Casa-Fàbrica i cal valorar-la en si mateixa com un exemple històric del Sabadell del segle dinou. Un continent -com dius- amb una façana austera i uns interiors rics que representen la mostra del caràcter reservat dels burgesos de l'època. Una altra cosa és que se'ns hagi quedat petit en el moment en que necessitem créixer.

En sortir m'adono que amb l'obertura de la Plaça Ricard Simó -ja fa d'això uns quants anys- la panoràmica del casalot ha guanyat un xic i que els sabadellencs poden "veure" el MAS amb uns altres ulls. La casa d'en Pere Turull ha guanyat en perspectiva, sens dubte. Com diuen pels madriles: "el género està dentro, por el calor"

Davant del MAS els conductors han d'aturar-se a les desdibuixades ratlles zebra per cedir els pas als vianants; moment en que podrien aprofitar per guaitar el portal i anotar a l'agenda electrònica que convé visitar el Museu ben aviat; ja que en aquell interior hi ha deu mil objectes de propietat pública que parlen de la història de l'art realitzades pels artistes que la ciutat va *infantar*... Talment com ho hagués dit l'enyorat amic Simó Bach.

